

Vierou nezhynula smilnica Rachab s tými, ktorí neposlúchali vo viere, prijímúc vyzvedačov s pokojom, Židom 11:31

V knihe Jozuovej (2:1–24) čítame poučný príbeh o Božom súde nad bezbožníkmi a o Božom spasení z milosti pre tých, ktorí Bohu veria a Boha vo viere poslúchajú. Tento príbeh je súčasťou historického rámca udalostí dejín Božej spásy. Boh vyviedol svoj ľud, izraelský národ, z Egypta. Izraelci putovali po púšti 40 rokov. Bohu neposlušná generácia pomrela, zomrel aj Boží služobník Mojžiš a Hospodin nad izraelským národom namiesto neho ustanovil Jozuu. Dva a pol kmeňa už dostalo zaslúbenú zem na východ od Jordánu, zvyšné kmene idú zaujať zaslúbenú zem, ktorú im dal Hospodin. Jozua posla do Jericha vyzvedačov.

Tí sa ubytujú u neviestky (smilnice) Rachab. Rachab ich skryje a zatají pred kráľom a mužmi Jericha, povediac im (v. 9): „Viem, že vám Hospodin dal túto zem, a že váš strach padol na nás, a že zmalátneli pred vami všetci obyvatelia zeme, ani čo by sa boli rozplynuli ako voda“. Odkiaľ Rachab vedela, že Boh dal svojmu národu túto zem? A odkiaľ vedela o Bohu? Ved' národ, v ktorom žila, uctieval pohanské božstvá. Rachab počula svedectvo, ktoré sa šírilo o Izraelcoch, a o tom, ako ich Boh vyviedol z otroctva a ako im dáva víťaziť nad národmi. Toto svedectvo sa šírilo medzi národmi zeme: „Lebo sme počuli o tom, že Hospodin vysušil vody Rudého mora pred vami, keď ste vyšli z Egypta, ako aj o tom, čo ste učinili dvom amorejským kráľom, ktorí boli za Jordánom, Síchonovi a Ógovi, ktorých ste zariekli na úplnú záhubu a zničili“.

Tú istú zvesť počula ako Rachab tak, aj celé Jericho. Ako reagovali na počutú zvesť obyvatelia Jericha? „Keď sme to počuli, ochablo naše srdce, ani čo by sa bolo rozlialo, ani nezostalo viacej v nikom ducha odvahy pred vami“ (v. 11). Ako reagovala na počutú zvesť Rachab? Rachab uverila v Hospodina, v jediného pravého živého Boha, Boha Abraháma, Izáka a Jakoba (v. 11): „lebo len Hospodin, váš Bôh, je Bohom na nebesiach hore i na zemi dole“. V čase prichádzajúceho Božieho súdu (vyplienenie bezbožných modlárskeho národov rukou Izraelcov) Rachab uverila v Božiu milosť, pretože vo viere prisahou zaviazala vyzvedačov, že učinia milosť (záchranu) s ňou a domom jej otca. Rozhodla sa pridať sa na stranu Hospodina, očakávajúc vo viere záchranu v čase zarieknutia na úplné vyhladenie Jericha. Rachab uverila počutej zvesti, uverila v pravého Boha a uverila v Božiu milosť a spasenie. Rachab bola vierou zachránená. Židom 11:31 „Vierou nezhynula smilnica Rachab ...“. Ak Rachab bola vierou spasená, potom

čo to znamená uveriť? Židom 11:1 „A viera je podstatou toho, na čo sa človek nadeje, presvedčením o veciach, ktoré sa nevidia“. Čomu uverila Rachab? Zvesti o tom, ako Boh vyviedol Izraelských z Egypta, že im dal zem, a že národy v tejto zemi sú zarieknuté na záhubu.

Všimnime si, ako Boh vyviedol Izraelských z otroctva. Mohol ich vyviešť aj tak, že by obmäkčil faraónovo srdce a faraón by ich priateľsky v mieri prepustil? Áno, mohol: „Srdce kráľovo v ruke Hospodinovej ako potôčky vody: kamkoľvek chce, ta ho nakloní“ (Príslovia 21:1). Máme nejaký príklad aj takéhoto vyvedenia božieho ľudu zo zajatia? Áno, máme: Prepustenie izraelského ľudu z babylonského zajatia. Z Egypta sa však išlo inak. „A Hospodin zatvrdil srdce faraona, kráľa Egypťanov, a honil synov Izraelových. Ale synovia Izraelovi tiahli von súc vedení vysokou rukou“ (Exodus 14:8). Prečo to Boh urobil s veľkou mocou (palica-had, malomocná ruka, 10 rán, Červené more)? Na svedectvo národom (a samozrejme aj samotnému Božiemu ľudu). Aby sa oslávil, a aby národy uverili, že On je jediný pravý živý Boh. Exodus 14:4 „A zatvrdím srdce faraonovo a bude ich honiť, a vtedy sa oslávim na faraonovi a na všetkom jeho vojsku, a tak poznajú Egypťania, že ja som Hospodin: A učinili tak“.

Presvedčenie o veciach, ktoré sa nevidia

Rachab nevidela a nezažila tieto udalosti. Prišla k nej len zvesť. Rachab prijala túto zvesť za hodnovernú a pravdivú. Ako to môžeme vedieť? Podľa jej konania: Ukryla vyzvedačov a zaviazala ich prísahou ohľadom svojej záchrany a záchrany domu svojho otca. Pokladali aj obyvatelia Jericha túto zvesť za hodnovernú a pravdivú? Áno, pokladali. Ako to môžeme vedieť? Podľa ich konania: Ochablo ich srdce, zmalátneli, zabarikádovali sa v Jerichu a očakávali boj. Ako Rachab tak aj obyvatelia Jericha mali rovnaké a správne presvedčenie o veciach, ktoré nevideli. Rachab sa pridala na stranu Hospodina. Obyvatelia Jericha zostali Božími nepriateľmi. V čom bol rozdiel, ak presvedčenie o veciach, ktoré sa nevidia, mali rovnaké? Rozdiel bol v konaní, ktoré vyplýva z viery. Rachab sa spolu s presvedčením o pravde aj spoľahla na Hospodina (na jeho záchranu), aj vložila do toho svoju nádej. Preto nás 11. kapitola listu Židom vyučuje, že Rachab vierou nezahynula, že záchrana je z viery.

Jedným dychom nás pritom ale Božie slovo učí, že viera je vždy sprevádzaná konaním, ktoré z nej vyplýva – poslušnosťou viery. Obyvatelia Jericha „rozumovo uverili“ počutej zvesti, ale nekajali sa, nevložili svoju nádej na Hospodina, ktorý je milostivý a odpúšťa hriechy. Konali opačne ako obyvatelia Ninive, ku ktorým prišiel prorok Jonáš s posolstvom od Boha. Rachab uverila a konala. Obyvatelia Jericha neposlúchali vo viere, rovná sa neverili (Ján 3:36). Zachraňujúca (spasiteľná) viera má okrem presvedčenia o veciach, ktoré sa nevidia, aj zložku spoľahnutia sa na pravého Boha, ktorý odpúšťa hriechy a kriesi z mŕtvych.

Kto verí v Syna, má večný život; ale kto nie je vo viere poslušný Synovi, neuzrie života, ale hnev Boží zostáva na ňom. (Ján 3:36)

Slovo „neveriť“ v Ján 3:36 sa prekladá aj ako „neposlúchať vo viere“ (nebyť vo viere poslušný). Z viery vychádza poslušnosť viery a koreňom neposlušnosti je nevera („neviera“ ako opak viery). Poslušnosť viery a viera sú nerozlučné družky. Je to preto, lebo viera nie je len presvedčením o veciach, ktoré sa nevidia (ktoré poznáme zo zvesti, z Božieho slova), ale aj podstatou toho, na čo sa nadejeme. Viera v zmysle presvedčenia, spoľahnutia sa, dôverovania a nadejania sa – sa vždy premietne do nášho konania.

Boli by Rachab a dom jej otca zachránení, keby Rachab povedala: Dobré, áno, verím, že je to pravda, že Boh Izraelských je pravý Boh, verím, že ich vyviedol z otroctva, verím, že Boh ide súdiť Jericho a dať túto zem Izraelským, ale nič by nekonala? Toto presvedčenie by sa nijako nepremietlo do jej konania, neukryla by vyzvedačov, nezaviazala by ich prísahou ohľadom jej záchrany??? Vidíme, že viera je viac než len správne doktrínálne presvedčenie. Má zložku dôvery a nádeje, spoľahnutia sa, ktorá sa vždy premietne do konania, do skutku.

Teraz nás už neprekvapuje, keď apoštol Jakub hovorí o mŕtvej viere, o démonickej viere, a o spasení zo skutkov tak, ako hovorí (Jakub 2:17–18): „Tak aj viera, keď nemá skutkov, je mŕtva sama v sebe. Ale niekto povie: Ty máš vieru a ja mám skutky. Ukáž mi svoju vieru bez skutkov, a ja ti ukážem svoju vieru zo svojich skutkov“. Vieru poznať podľa skutkov viery. Svojimi skutkami Rachab ukázala svoju vieru. Svojimi skutkami obyvatelia Jericha ukázali svoju neveru. Existuje mŕtva viera. Mŕtva viera má správne doktrínálne presvedčenie, ale chýba jej podstata a zložka nadejania sa. Chýba jej premietnutie do konania a skutkov, čo však odkrýva to, že nenastalo obrátenie a vnútorné obnovenie od Boha.

Viera spoluúčinkuje, spolupracuje so skutkami (Jakub 2:22). Jedno od druhého sa nedá oddeliť. Nedá sa oddeliť viera od poslušnosti viery. Ak chýba poslušnosť viery, chýba živá (spasiteľná) viera. Spasení (ospravedlnení) sme iba vierou. Boh nám za spravodlivosť počíta vieru samotnú bez skutku (Rimanom 4:5). Ale vieru nemožno oddeliť od skutkov viery, ktoré sú jej ovocím. Z milosti, vierou v evanjelium, získavame od Boha nielen ospravedlnenie, ale aj znovuzrodenie a nový život. Nový život, život poslušnosti viery, je dôkazom znovuzrodenia a obriezky srdca od Boha.

Na toto kladie obrovský dôraz apoštol Jakub (Jakubov 2:21–26), keď nás vyučuje (možno nám ťažko zrozumiteľnými slovami) „Či nebol Abrahám, náš otec, ospravedlnený zo skutkov donesúc obeťou svojho syna Izáka na oltár? Tedy vidíš, že viera spoluúčinkovala s jeho skutkami, a že viera bola dokonaná zo skutkov. A naplnilo sa písmo, ktoré hovorí: Abrahám uveril Bohu, a počítalo sa mu to za spravodlivosť, a bol nazvaný priateľom Božím. Tak teda vidíte, že sa človek ospravedlňuje zo skutkov a nie samo z viery. Tak podobne aj smilnica Rachab, či nebola ospravedlnená zo skutkov, keď prijala poslov a súrne ich vyslala inou cestou? Lebo ako je telo bez ducha mŕtve, tak je i viera bez skutkov mŕtva“.

Oboje je pravda: Rachab bola spasená vierou (Židom 11:31) a Rachab bola spasená zo skutkov (Jakub 2:25). Musíme však chápať tieto výroky tak, ako ich Božie slovo mieni. Keď Jakub hovorí o spasení zo skutkov, tak nehovorí o tom, a ani nepopiera, že nás Boh vyhlasuje za spravodlivých skrze vieru samotnú (pozri napr. list Rímskym), ale hovorí o tom, že spasiteľná viera nemôže existovať bez premeny života, bez konania, ktoré vyplýva z podstaty toho, na čo sa človek nadeje, a ktoré sa prejavuje tomu odpovedajúcimi skutkami. Rachab: počula zvesť, uverila, správne sa rozhodla, podľa svojej viery konala a bola zachránená. Obyvatelia Jericha: počuli tú istú zvesť, boli presvedčení, že je to pravda, nerozhodli sa správne, nekonali správne (konali ako Bohu neposlušní Boží nepriatelia) a zahynuli.

A čo my ľudia dnes? Koľkokrát sme už počuli evanjelium? Koľkokrát nám už bola podrobne vykladaná cesta spasenia? Uverili sme? Rozhodli sme sa správne? Premietlo sa to do nášho konania? Alebo sme malátni a ochabnutého srdca, čo do vecí evanjelia a budúceho súdu, keď bude Boh súdiť živých aj mŕtvych? Som spasený vierou v Božieho Syna, Pána Ježiša Krista, alebo som ten, kto neverí a neposlúcha Syna, neuzrie života, hnev Boží zostáva na ňom a čaká ma zahynutie? Chcem aj naďalej žiť život pod Božím hnevom a čakať na večné zahynutie?

Rachab uverila a poslúchla (konala). Ona a domácnosť jej otca sa zhromaždili u nej doma a označili toto miesto povrázkom z dvakrát farbeného červca. Tam boli v bezpečí. Celý zvyšok Jericha bol zahladený, oni boli zachránení. Keby ale neposlúchla a neboli by sa tam zhromaždili (na určené miesto), aj oni by boli zahynuli. Noe uveril a poslúchol. Uveril Božej zvesti o súde a záchrane. Postavil koráb a vošli do korábu. Keby ale neposlúchol, nepostavil koráb, alebo by postavil, ale on a jeho rodina by do korábu nevošli, aj oni by boli zahynuli. Izraelskí uverili a poslúchli. Natreli zárubne dverí krvou paschálneho baránka, aby nezahynuli prvorodení, keď anjel zhubca hubil všetko prvorodené v Egypte. Keby len počuli a uverili, ale neposlúchli by (nenatreli by zárubne krvou baránka), aj ich prvorodení by boli zahynuli.

Rachabin dom, Noeho koráb, dom so zárubňou potretou krvou baránka, to všetko sú miesta bezpečia a spásy – rovnako tak Kristus je „tým miestom“ záchrany od budúceho spravodlivého Božieho súdu. Kto je v Kristovi, je spasený. „Byť v Kristovi“ môžeš byť iba skrze samotnú vieru v evanjelium ukrižovaného a vzkrieseného Božieho Syna, Pána Ježiša Krista: Uver!, a budeš spasený.

A bez viery nie je možné ľúbiť sa Bohu. Lebo ten, kto prichádza k Bohu, musí veriť, že je, a že tým, ktorí ho snažne hľadajú, je odplatiteľom Židom 11:6